

✕ Petruška: Uspavanka. — Mazi: Iz zadnjega poglavja. ✕

zdaj nevrastenik, zdaj župan. Samo Železnik je očitno že vse pozabil in pripoveduje vesele dogodbe. In ko le ni miru, se obrne k onima dvema in pravi: «I, kaj bi to neki toliko premlevali! Tako je, kakor si rekel ti, gospodar, preden so prišli gospodje: „Naj me stane tudi tri polovnjake vina, tako boste govorili, kakor je resnica!“ In smo pač tako govorili, pa amen!»

Rad. Peterlin-Petruška:

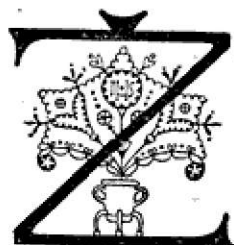
Uspavanka.

Zaspi! — V polnočni uri kasni
še v tvoji sobi luč gori,
le hitro, draga, jo ugasni
in da te dan ne dohiti,
zapri, zapri očesci jasni, —
zaspi!

Odženi s čela vse skrbi,
trpeti, mreti nič ne hasni,
če bolj premišljaš, bolj boli...
Življenje mine kakor v basni,
mladost je tu in — že je ni;
zato: predraga, luč ugasni,
v odejo tesno se zavij,
zapri, zapri očesci jasni, —
zaspi!

Vilko Mazi:

Iz zadnjega poglavja.

Ze izdaleč se mi je zdel znan, spoznal pa sem ga šele, ko me je ustavil. — «Gospod Brezovar, kajne?» — «Gospod župnik — iz Zakraja — saj se ne motim. Pozdravljeni! — Kakor da vas srečam na drugem svetu...» — Zelo se je bil postaral. In tudi shujšal je. Obleka pa je bila menda še iz tistih let, ko sva se seznanila tam v Zakraju, samo bolj ohlapna in strašno zavaljana. Nad površnikom, ki se ga je držal še en sam gumb, je nosil pelerino z ogoljenim zametastim ovratnikom. Posvaljkan klobuk mu je nerodno čepel na kuštravih laseh, ker

mu je bil premajhen. Kavčukast ovratnik je bil nalomljen in okršen, poln potnih marog. Črni naprsnik se je vihal nad telovnikom, da se je kazala z obeh strani zamazana srajca. V roki je držal majhen usnjat kovčeg, prevezan s trakom in napol odprt; morda je bila ključavnica polomljena *oprava, N.B., kakor je ne fmes je*

«Pa kaj vas je zaneslo v našo samoto, sredi zime?»

Najbrž je preslišal moje besede, zakaj namesto odgovora me je pogledal še enkrat ves začuden in mi stiskal roko: «Gospod Brezovar, ha, gospod Brezovar!» Nato se je ozrl gori k samostanu pod gozdom, izpustil roko in se prijel za čelo.

«Kam greste?» se je zopet obrnil k meni.

Povedal sem mu, da grem domov h kosilu.

«Škoda!» je obžaloval menda čisto nepremišljeno.

«Ali ste že kosili, gospod župnik?» sem ga vprašal brez ovinov, ker se mi je zdelo, da je lačen.

«Kosil — hm — kaj to izprašujete?» se je upiral z votlim usmevom in prestopal z noge na nogo.

«Povabil bi vas na kosilo, če vam je prav. Kar brez obiranja, gospod župnik, nekaj se bo že dobilo, saj nas je precej družine.»

Šel je za mano, ker je bil visok sneg in je držala samo ozka gaz ob drevoredu.

«V tem kraju stanujete?»

«Tam doli,» sem mu pokazal na hišo, ki se je videla med kostanji. Pa se ni ozrl tja, kakor da me ni čul.

«Ali ste že bili na Prevesju?» je vprašal, ko sva bila že blizu doma.

«Nisem še bil.»

«Niste — hm — škoda, da še niste bili!»

Čakal sem, da bo dejal še kaj drugega, pa je molčal. Zavila sva k hiši. Capljaj je za mano in zdelo se mi je, da bi ga lahko vodil kamorkoli že, da bi se ne bil obotavljal niti do večera.

«No, pa sva doma.»

Niti zdaj se ni ogledal. Stopil je za mano v vežo, po stopnicah, v stanovanje, brez zanimanja, kakor mesečen. Komaj da je pozdravil ženo, ko sva šla skozi kuhinjo.

Ponudil sem mu obešalnik, toda zmetal je pelerino, klobuk in kovčeg na posteljo in se vsedel v površniku k mizi, dasi je bila soba topla. Zdaj sem videl, da mu je segla pleša že čez vse teme. Pred desetimi leti je imel samo nad senci zažeto. Še deset let bi mu lahko navrgel. Pogledoval je samo na police s knjigami in na kletko, kjer se je plašil mlad lišček. Skoro slehern trenutek pa se je pogledal v zrcalo, samo mimogrede, od strani.

«Postarali smo se, kajne?» je dejal kakor v samoljubju in zapičil vame pogled, da bi mu ne ušel s pravim odgovorom.

«Nič čudnega v teh časih.»

«Pa sem še možak, kaj?»

Moral sem mu lagati, ker sem uganil, da mu je tako všeč.

«Koliko jih imate vi?»

«Trideset.»

«Mojih je eno in štirideset; saj jih še ni veliko.»

Skoro da mu nisem verjel.

Žena je prinesla juho. Zajel je skoro zvrhan krožnik. V razmišljenosti pa je zagrabil vilice namesto žlice. Ko jih je že omočil, je opazil pomoto. Naglo in glasno je srebal in se polival, da mu je kapalo od brade.

Spomnil sem se tiste nedelje, ko sem ga obiskal v Zakraju. Povabil me je k maši in mi dejal, da je pripravil hudo pridigo. Da je treba Zakrajce «narešetati», ker so najnegodnejši farani v vsej škofiji. «Narešetal» pa jih je, da ni bilo razen evangelija in amena nobene božje besede. Nagnal jih je s pijanci in potepuhi, z razuzdanci in prešuštniki, ki spravljajo pankrte na svet, potem pa se ne brigajo zanje...

Po maši so pevke zapele «Tantum ergo». Župnik se je obrnil z monštranco in ministrant je pozvonil. Vse je klečalo globoko: sklonjeno in se trkalo. Župnik pa še ni dal blagoslova, ampak je položil monštranco na prsi in se oglasil:

«Nekaj sem vam pozabil povedati.»

Vsi so se čudoma ozrli k oltarju.

«Bil sem v Ljubljani pri deželnem odboru zaradi nove ceste. Povedal sem gospodom, da je treba to cesto speljati mimo farovža in cerkve. Povedal sem jim tudi, da je sedanja cesta v sramoto vsej deželi, da mi je že parkrat ostal čevelj v blatu, ko sem gazil v cerkev ali domov. Gospodje so mi vse obljubili. Torej ne mislite, da sem šel v Ljubljano brez opravka, na potep ali na kak vesel dirindej.»

Nato je dal blagoslov. Ljudje so se vsuli iz cerkve in se spogledovali na cesti: «Tudi temu se meša; ne bo dolgo.» Jaz sem se izgubil brez slovesa... Od takrat se nisva več videla.

«Vi še niste bili na Prevešju?» se je domislil, ko si je nalagal prikuho. Zopet se je mimogrede pogledal v zrcalo.

«Ne še.»

«Mhm...»

Meso je prijel z roko in ga trgal v kosih.

«Mene vleče tja,» je dejal čez nekaj časa.

«Ali vam ne ugaja več v Zakraju?»

«Nisem več tam, že pol leta ne.»

«Kje pa ste?»

Ni dal odgovora. Naložil si je zopet prikuhe, vse, kar je še ostalo.

Ko sva pokosila, sem mu ponudil cigareto. Zapalil si jo je tako nerodno, kakor da puši prvič v življenju. Gledal je po krožnikih, kakor da je še lačen. Ponudil sem mu kruha, ker ni bilo drugega pri hiši. Ničesar ni rekel, pa se tudi kruha ni dotaknil. Naglo je pihal dim. Hipoma je odložil cigareto in prijel za obrano kost na mojem krožniku. Glodal je, kjer se je še kaj dalo. Roke si je obrisal v prt, nato je šele vzel servijeto in se obrisal okoli ust. Potem je vzel ostanek cigarete in še parkrat hlastno potegnil.

«Jaz še nisem za penzijo, kaj mislite?» se je zopet okrenil od zrcala.

«Kako, za penzijo?»

«Vi še ne veste, da so me porinili v Leonišče?»

«V ljubljansko Leonišče?»

«Po vsej sili hočejo, da sem bolan. Kamor pridem, mi pojejo to pesemco: bolan, bolan, bolan... Kje bolan? Jaz se ne čutim prav nič bolnega. Edino lani sem trpel na hudem revmatizmu. Tako me je dajalo, da par mesecev nisem mogel s postelje. Poslali so mi mladega kaplana za namestnika. Tako se je vleklo pol leta. Komaj pa sem se skobacal, so me izrinili iz farovža in začeli govoriti o penziji. Kar ponujali so mi jo. Trikrat je bil dekan v Zakraju. Saj vem, to so bile same spletki, kaj! — Norec sem bil, da sem se jim pustil. Še danes bi bil lahko v Zakraju. Tam imam še pol oprave, pol pa je je na Prevesju. Star župnik je tam, ne bo več dolgo. Složno sva delala in rad bi prevzel za njim faro. Niso me pustili. Poklicali so me v Leonišče. Tu naj čepim in čakam, da se mi zmeša od dolgega časa. — Povejte, ali sodi zdrav človek v penzijo, če ima komaj štirideset let? Po kateri postavi?»

Nisem bil v dvomu, da mu ne delajo krivice, ali čemu bi žalil siromaka. Zato sem se pošalil, ker nisem vedel boljšega odgovora:

«Jaz bi se morda ne upiral...»

Segel mi je v nerodno besedo:

«Vi seveda ne, ker ste navajeni lenobe. Tako je v mestu. Tu se ljudje samo pomehkužijo, da začno že živi gniti. Fej! — Zame je dežela. Ne kje ob železnici, ob šundru, ampak daleč, daleč

x

Književna poročila.

x

vstran od kulturnega gnoja. Tam se človek čuti domačega, čisto domačega, kos zraka in zemlje...»

Prijel je zopet za kost in začel glodati. Pa jo je takoj zalučil na krožnik in si podprl glavo.

«Čemu me ne pustite na Prevesju? Nihče se ne bo pulil za ta kraj, meni pa je vseč, kar se da. Leonišče je za betežne starce. Kaj bi jaz med njimi, ki sem zdrav in še nisem v letih!»

Planil je s stola in stopil naravnost pred zrcalo.

«To so same spletke. Jaz bi jim moral o pravem času pokazati zobe, pa bi bilo vse prav.»

Začel je hoditi po sobi kakor splašena žival po zverinjaku. Ob vsakem koraku mu je žmikala voda v čevljih. Parkrat se je ustavil pred policami in ogledoval naslove knjig.

«Toliko knjig imate?»

«V podstrešju jih imam še dva zaboja.»

Skomizgnil je in se vrnil k zrcalu.

«Ali ste oženjeni?»

«Že davno.»

«Vas ne bi mikalo na Prevesje?»

«Težko!»

«Tam je lepo; skoro tako kakor v Zakraju.»

Posilil me je smeh.

«Ne verjamete?»

«Z Zakrajem se še živ človek ni pohvalil.»

«Seveda — kak tak razbrzdanec kakor ste vi! —»

Zmetal je nase pelerino in klobuk, stopil še enkrat k zrcalu, se ogledal z desne in leve in zagodrnjal:

«To so same spletke! Ne bom odnehal!»

Pograbil je kovčeg in hitel iz sobe brez pozdrava. Med vrati bi bil skoro podrl otroka, ki je silil k meni.

*Ni pravih slikarst. Anoprao slikajci na duhi opisani
vabil ta gostarke. Ne vabil!!*

Književna poročila.

Rabindranat Tagore: Vrtnar. Poslovenil Alojzij Gradnik. V Ljubljani 1922. Natisnila in založila Zvezna tiskarna, Str. 110.

Rabindra Nath Tagore (* 1861.) je sin naroda, ki je imel poleg Grkov in Keltov najizrazitejši dar pesništva in premore iz XV. ali XVI. stoletja pr. Kr. slavne sanskrske Vede in ep Mahabharato. Zaslovel pa je naš Indijec po vsem svetu, ko je kot prvi ter doslej edini Neevropejec dobil l. 1913. Noblovo nagrado. Najprej se je kajpada razneslo njegovo ime po britanskem imperiju, saj je pisatelj svoja dela, zasnovana prvotno v bengalsčini, preložil sam na angleščino. Ti prevodi, ki niso vselej doslovni, temveč okrajšani tu pa tam ali ponekod opisani, nam rabijo kot izvirnik.